

Τα μανιτάρια στην ομοιοπαθητική.

Μάρκος Φιλιάνος, φαρμακοποιός.

Amanita muscaria- Agaricus muscarius. (AM)

Δηλητηριάσεις

α. Τρεις μισοπεθαμένοι στρατιώτες κατά την υποχώρηση από την Μόσχα το 1812 ετοίμασαν γεύμα από Agaricus muscarius που έψησαν στα κάρβουνα με λίγο βούτυρο και αλάτι και τα έφαγαν χωρίς ψωμί.

Ο ένας από αυτούς έφαγε τέσσερα, οι άλλοι δύο στρατιώτες έφαγαν από τρία τεμάχια. Κατόπιν τούτου ξάπλωσαν να κοιμηθούν. Στις 10μμ ο πρώτος στρατιώτης άρχισε να λέει ασυναρτησίες, περνώντας από το ένα θέμα στο άλλο μέσα σ' ένα χαρούμενο παραλήρημα με μεγάλη λογοδιάρροια. Λίγο χρόνο μετά από αυτό άρχισε να έχει βίαιους σπασμούς, αργότερα σπασμωδικές κινήσεις των μυών του προσώπου και των άκρων, οι σιαγώνες του ήταν δυνατά κλεισμένες και δεν μπορούσε να καταπιεί τίποτα. Συνέχισε να θέλει να μιλά, αλλά δύσκολα μπορούσε να αρθρώσει λέξη. Τα μάτια του στριφογύριζαν στις κόγχες και μερικές φορές γύριζαν προς τα πάνω. Η ανησυχία του ήταν φοβερή, τα κάτω άκρα του ήταν με δύναμη συρρικνωμένα και τα χέρια του τόσο ανήσυχα που δύσκολα μπορούσε κανείς να βρει το σφυγμό. Κρύος ιδρώτας κυλούσε στο πρόσωπο, στον λαιμό και στο στήθος. Η άκρη της μύτης του και τα χείλη ήταν κυανά και υπήρχε λίγος αφρός στην άκρη των χειλιών. Η αναπνοή ήταν δύσκολη και θορυβώδης με αρρωστιάρικη ξινή οσμή. Κάποια στιγμή ηρέμησε και οι σιαγώνες του χαλάρωσαν. Τότε του δόθηκε ένα εμετικό. Έβγαλε πολλά φλέγματα, που είχαν όξινη οσμή μαζί με κομμάτια από τα μανιτάρια. Κατόπιν έλαβε να πει ξύδι και νερό. Πέρασε το υπόλοιπο της ημέρας εναλλάξ με σπασμούς και λήθαργο. Κατά την αρχή της νύκτας ήταν αεικίνητος, αλλά σιγά-σιγά ησύχασε και το πρωί συνήλθε εντελώς.

Ο δεύτερος στρατιώτης καταληφθεί από σπασμούς λίγο χρόνο μετά από τον πρώτο με μεγάλο άγχος και πόνο στο επιγάστριο που ανακουφίστηκε με εμετό που έκανε από μόνος του. Στη συνέχεια ξαναδυνάμωσε, πήρε πάρα πολύ δύναμη και άρχισε χαρούμενο παραλήρημα. Τραγουδούσε, ομιλούσε αλλά δεν απαντούσε στα ερωτήματα. Φανταζόταν τον εαυτόν του αξιωματικό που διοικεί και διατάζει κατά τα γυμνάσια διάφορους ελιγμούς. Οι σπασμοί ξανάρχισαν για λίγο χρόνο αλλά μετά σταμάτησαν. Παρατηρήθηκαν ακανόνιστες και βιαστικές κινήσεις των άνω άκρων και συνεχείς κινήσεις των χεριών που τα πίζε μεταξύ τους σαν να είχε κάποιο μαλακό υλικό στα χέρια του και προσπαθούσε να το κάνει στρογγυλό. Μιλούσε με ευφράδεια και ζωντάνια στον πατέρα του και την μητέρα του σαν να ήταν κοντά του, χωρίς να δίνει απαντήσεις σε ερωτήσεις που του έκαναν. Πότε γελούσε και πότε έκλαιγε, αγκαλιάζοντας τους συντρόφους του και φιλώντας τους στα χέρια. Όλα αυτά λάμβαναν χώρα εν μέσω γενικών σπασμών που έμοιαζαν μάλλον σαν τρέμουλο παρά με σπασμούς. Μετά από μισή ώρα λιποθύμησε, πράγμα που δεν κράτησε πολλή ώρα αφήνοντας τον σε βαθύ λήθαργο. Παρουσίασε ακραία μεταβολή της φυσιολογίας, που συνοδεύονταν με

εξάντληση και κρύο κολλώδη ιδρώτα σε όλο το σώμα. Αυτή η σκηνή τελείωσε με μία κατάσταση ύπνου απ'όπου σιγά σιγά σταδιακά ξύπνησε και ανέλαβε, αλλά όμως δεν θυμόταν τίποτα από όσα συνέβησαν αφ'ότου έφαγε ταμανιτάρια.

Ο τρίτος κατελήφθη από πόνους στο στομάχι με μεγάλο βάρος που συνοδεύονταν από σπασμωδικές κινήσεις που διήρκεσαν μικρό χρονικό διάστημα. Ήταν όμως βίαιες και τις διαδέχθηκε κίτρινο χρώμα σ'όλο το σώμα, σαν από ίκτερο, που ήταν κυρίως εμφανές στο πρόσωπο, στο λαιμό και στο στήθος. Σύντομα έκανε από μόνος του εμετό μια μεγάλη ποσότητα δύσοσμων υλικών και είχε κάποιες κενώσεις που τον ανακούφισαν πολύ. Φαινόταν πολύ αδύναμος και ο σφυγμός του μόλις που γινόταν αισθητός. Το υπόλοιπο της ημέρας βρισκόταν σε κατάσταση λήθαργου και σπασμωδικής ανησυχίας, αλλά όμως κοιμήθηκε κατά της νύκτα και την επομένη ημέρα ήταν καλά. Το κίτρινο χρώμα εξαφανίστηκε σε λίγες ημέρες.

Άλλοι τέσσερις που έφαγαν μεγαλύτερες ποσότητες και δεν πήραν εμετικά, διότι θεώρησαν τους εαυτούς τους δυνατούς, κατά το βράδυ είχαν υπερβολικούς πόνους άγχος, δυσκολία στην αναπνοή, λιποθυμία, πολύ μεγάλη δίψα, αδύνατο και ακανόνιστο σφυγμό, γενικευμένο κρύο ιδρώτα, ιώδες χρώμα στην άκρη της μύτης και τα χείλη, γενικευμένο τρέμουλο, τυμπανισμό και πολύ δύσοσμες κενώσεις. Διακομίστηκαν σε νοσοκομείο όπου χειροτέρευσαν, με παραλήρημα και σοβαρούς πόνους μέχρι το θάνατό τους που επήλθε κατά την διάρκεια της νύκτας. Η νεκροψία έδειξε αφρώδη μαυροπράσινα υλικά στο στόμα, έντερα τυμπανισμένα με πολύ δύσοσμα αέρια και οι βλεννογόνοι έδειχναν σημάδια ερεθισμού και γάγγραινας. Το στομάχι είχε λίγο μαύρο υγρό και τα έντερα κολλώδη ουσία. Το ήπαρ ήταν πολύ πρησμένο και η χοληδόχος γεμάτη σκούρα χολή.

Στο βιβλίο των Richard Hughes- J.P. Dake "A Cyclopedia of drug pathogenesis" θα βρούμε πολλές παρόμοιες περιπτώσεις δηλητηριάσεων με *Amanita muscaria* αλλά και πολλές αναλυτικές ομοιοπαθητικές αποδείξεις (provings).

Αντίστοιχα περιστατικά έχουν αναφερθεί και στην Ελλάδα. Για παράδειγμα ο γιατρός Στέφανος Χουζούρης στο βιβλίο του «Γιατρός σε τρεις πολέμους» από την περίοδο της κατοχής και του εμφυλίου πολέμου, όταν οι συνθήκες της αφόρητης πείνας οδήγησαν τους μαχητές να καταφύγουν σταμανιτάρια γράφει:

«Στο Πάϊκο την άνοιξη του 1943 διαλύθηκε ολόκληρη διμοιρία ελασιτών που είχαν φάει τρελομανιτάρια. Βλέπανε ο ένας τον άλλο ως αντίπαλο, τουφεκίστηκαν μεταξύ τους, στήσανε πυροβόλα σε φανταστικό εχθρό που τάχα επιτίθεται. Δύο μάλιστα αιχμαλωτίστηκαν από τους Γερμανούς, όταν σε φανταστική επίθεση με ξέφρενα «ουρασα»έφθασαν κοντά τους.

Θάνατοι από δηλητηρίαση με την AM είναι πολύ σπάνιοι και μπορεί να συνδυάζονται με τη σύγχρονη κατανάλωση *A. Phalloides*.

Περιγραφή

AM: Τομανιτάρι σε νεαρή ηλικία μοιάζει με αυγό. Αργότερα ο πίκλος (καπέλο) είναι σαρκώδης στρογγυλός που απλώνει και μπορεί να γίνει σχεδόν επίπεδος διαμέτρου 12cm (5- 30 cm). Η επιδερμίδα είναι κόκκινη ή κοκκινοπορτοκαλιά με διάσπαρτα λευκά λέπια στην επιφάνεια της που

είναι υπολείμματα του ολικού πέπλου. Τα ελάσματα ή λαμέλλες ή φυλλαράκια είναι λευκά, πυκνά φαρδιά και μακριά από το στίπο (πόδι). Ο στίπος(5-20) είναι λείος, άσπρος μακρύς σχεδόν κυλινδρικός και στηβάση καταλήγει σε βολβό που περιλαμβάνει 3-4 ομόκεντρα σκαλιστά στεφάνια. Ο δακτύλιος είναι φαρδύς και χαλαρός. Η σάρκα είναι άσπρη χωρίς οσμή και γεύση. Τα σπόρια είναι λευκά, λεία και ελλειψοειδή. Φυτρώνει κατά το θέρος και το φθινόπωρο κάτω από κωνοφόρα και σημύδες με τα οποία ζει μυκορριζικά. Όταν το μανιτάρι εξαχθεί σε άλλους τόπους, π.χ. στην Αυστραλία μπορεί να συνδεθεί μυκορριζικά με τον ευκάλυπτο. Αλλά διαφέρει στο χρώμα του πύλου από λευκό, ροζ, πορτοκαλί κλπ.

A. pantherina είναι όπως η AM αλλά ο πύλος είναι μικρότερος μέχρι 7,5cm με χρώμα πράσινο της ελιάς μέχρι καφέ με λεπτά λέπια.

Ονόματα: οικογένεια Agaricaceae , Βασιδιομύκητες

Fly agaric, αγγλικά η ονομασία προέρχεται από την χρήση: πολτοποιημένα μανιτάρια μέσα σε γάλα χρησιμοποιήθηκαν σαν εντομοκτόνο επίσης toad stool.

Soma στην αρχαία Ινδία, bolong gomba ουγγρικά, amarita Αρυσικά, ronq, rank, rongq Σιβηρία,

Amanite tue mouche στα γαλλικά, Fliegenpilz στα γερμανικά.

Ζαρνίτσεβο(Καστανερή Κιλκίς) Σλαβομακεδονική ονομασία για τα μανιτάρια AM και *A. pantherina* η λέξη σημαίνει στικτό ή με βούλες.

Παλαβομανίταρα, παλαβομάνταρα, παλαβά λέγονται τα μανιτάρια που δεν τρώγονται και ιδιαίτερα η AM μανιτάρι διαδεδομένο στα δάση μας.

Κοκκίνες (Αχαΐα) είδος φαρμακερό, παραισθησιογόνο και ναρκωτικό. Οι αγρότες ξέρουν πως αν δοκιμάσει κανείς το μανιτάρι θεληματικά ή άθελα του τον πιάνει μανία γι' αυτό και ονομάζεται και ζουρλομανίταρο, τρελομανίταρο.

Πυραμανίτης (Κάρπαθος)

Ροδίτες (στα χωριά των Πιερίων)

Αλαφομανιάτρα(Ρόδος) Μανιτάρι με στίγματα σαν του ελαφιού απ' όπου και η ονομασία του πιθανώς *A. pantherina*.

Φούσκος (Κάρπαθος).

Μυθολογία -Θρησκείες

Ο Lewin (1931) περιέγραψε τη χρήση της AM από τις φυλές της βόρειας ανατολικής Σιβηρίας. Το μανιτάρι ήταν αντικείμενο εμπορίου μεταξύ της χερσονήσου της Καμτσάτκα (Kamchatka) όπου φύεται και της χερσονήσου Ταίγκονος (Taigonos), όπου δεν υπάρχει. Οι Koryaks πλήρωναν με τάρανδους και συχνά η αντιστοιχία ήταν ένας τάρανδος για ένα μανιτάρι. Οι κάτοικοι της Kamchatka και οι Koryaks κατανάλωναν 1-3 ξηρά μανιτάρια. Οι γυναίκες Koryak μασούν τα ξηρά μανιτάρια, μετά τους δίνουν την μορφή λουκάνικου και έτσι τα ετοιμάζουν για να τα καταπιούν οι άνδρες. Δεν αναφέρεται εάν και αυτές παρουσιάζουν κάποια συμπτώματα. Οι Σιβηριανοί ανακάλυψαν ότι τα δραστικά συστατικά περνούν στα ούρα, τα οποία συλλέγουν και ξαναχρησιμοποιούν οι ίδιοι ή οι σύντροφοί τους. Το αποτέλεσμα της δράσης ποικίλει από άτομο σε άτομο και στο ίδιο άτομο από φορά σε φορά. Τούτο εξαρτάται από την ποιότητα του

μανιταριού. Η πρώτη αντίδραση 1-2 ώρες μετά τη λήψη περιλαμβάνει τινάγματα και τρέμουλο. Διατηρείται η συνείδηση και κατά αυτή την φάση τα άτομα είναι σε κατάσταση ευφορίας και χαρούμενοι. Αρχίζουν να βλέπουν οπτασίες και να συνομιλούν με τα άτομα στην οπτασία για διάφορα θέματα. Είναι αρκετά ήρεμοι φαίνονται σαν να είναι σε «τρανς» κατάσταση και να έχουν γυάλινο βλέμμα. Άλλα άτομα είναι πολύ χαρούμενα ή πολύ λυπημένα, πηδούν, χορεύουν τραγουδούν ή καταλαμβάνονται από μεγάλο φόβο. Οι κόρες είναι διασταλμένες και ο Lewin θεωρεί ότι σε αυτό οφείλεται διαστρέβλωση της αίσθησης των αντικειμένων. Μικρά αντικείμενα φαίνονται πολύ μεγαλύτερα. Σε μεγαλύτερες ποσότητες μανιταριού επιτείνονται τα φαινόμενα. Η αρχική διέγερση μπορεί να φθάσει σε κατάσταση καταστρεπτικής μανίας και υπερκινητικότητας. Τα μάτια αγριεύουν το πρόσωπο πρήζεται και κοκκινίζει. Τα χέρια τρέμουν και το άτομα χορεύει ή κινείται μέχρι να εξαντληθεί ενώ εντέλει φαίνεται ότι αποκοιμήθηκε. Αλλά πάλι ξαναρχίζουν οι παραισθήσεις. Οι Koryaks πιστεύουν ότι το άτομο σε αυτήν την κατάσταση υπακούει στη θέληση των πνευμάτων που κατοικούν μέσα στους ανθρώπους.

Οι Koryak της Σιβηρίας έχουν μία ιστορία σύμφωνα με την οποία η AM (waraq) εμπόδισε τον μεγάλο κόρακα να μεταφέρει μια φάλαινα στην πατρίδα του. Σε αυτό τον μύθο η θεότητα Vahiyinin (Ύπαρξη) έφτυσε πάνω στην γη και δημιουργήθηκε το μανιτάρι από το σάλιο της έγιναν τα λέπια, όταν ο Κόρακας δοκίμασε την δύναμη του waraq τόσο πολύ χάρηκε που του είπε να φυτρώνει για πάντα στη γη έτσι, ώστε τα παιδιά του και ο λαός να μαθαίνει από αυτό.

Η AM θεωρείται ότι είναι το σώμα (soma) που αναφέρεται σε περίπου 150 ύμνους (Hindu Rgveda) στις ινδικές γραφές που γράφτηκαν μεταξύ του 1500-500 π.Χ. από τους Αρυανούς στις ινδικές κοιλάδες. Για την Αρύα φυλή που κατέβηκε στην περιοχή του σημερινού Αφγανιστάν και των Ινδικών κοιλάδων ερχόμενοι από βορειοδυτικά 2.000 χρόνια π.Χ., ο Σόμα ήταν θεός και συγχρόνως φυτό και χυμός, το οποίο λαμβάνεται για να προκαλέσει θρησκευτική έκσταση. Σήμερα όμως δεν γνωρίζουμε ποιο είναι αυτό το φυτό και η AM είναι ο πιθανότερος υποψήφιος.

Θεωρείται ότι η AM πρόκειται και για το amrita των βουδιστών.

Φαίνεται ότι τα δραστικά συστατικά του επηρεάζουν τον εγκέφαλο και εξαφανίζουν το φόβο και το ξάφνιασμα. Αυτό στηρίζει την άποψη ότι οι Σκανδιναβοί Berserker πολεμιστές λάμβαναν AM πριν από τη μάχη που τους προσέδιδε τη μη ελεγχόμενη λύσσα και το θάρρος για το οποίο είναι γνωστοί. Η επιθετικότητα αυτή άρχιζε με κρυάδες, κτυπήματα των δοντιών, τρέμουλο, πρήξιμο του προσώπου, ουρλιαχτά σαν από άγρια ζώα και ορμών και σκοτώνουν όποιο βρουν στο δρόμο τους. Μετά από αυτό η σκέψη τους θολώνει και εξασθενίζει για μερικές μέρες. Το 1123 μ.Χ. βγήκε νόμος όπου κάθε άτομο που θα βρίσκεται σε αυτήν την κατάσταση φυλακίζεται για πολλά χρόνια. Έκτοτε δεν ξανακούσαμε παρόμοια χρήση.

Η AM χρησιμοποιείται για την εικονογράφηση παιδικών βιβλίων όπου νεράιδες και ξωτικά κάθονται απάνω τους η κατοικούν μέσα. Συνήθεια που δεν γνωρίζουμε από πού προέρχεται.

Άλλη χρήση είναι σαν διακοσμητικό φωτιστικό σε κήπους.

Εθνοφαρμακολογία- Χρήσεις

Οι *koryaks* της βορειο ανατολικής Σιβηρίας έχουν ιδιαίτερη τελετή κατά τη διάρκεια της οποίας ο *shaman* (μάγος της φυλής) μετά από νηστεία λαμβάνει ποσότηταμανιταριών AM με σκοπό να βρεθεί στην ειδική μέθη που αυτή προκαλεί. Τα ούρα του μετά τη νηστεία θα περιέχουν κυρίως νερό και τις ψυχοδραστικές ουσίες της AM. Οι τάρανδοι στην βόρεια Ευρώπη προσελκύονται και καταναλώνουν αυτό το μανιτάρι. Τα άτομα της Σιβηρίας και σίγουρα διαπίστωσαν τη μεθυσμένη συμπεριφορά των ζώων αυτών και τα έσφαζαν για να έχουν τα ίδια αποτελέσματα τρώγοντας το κρέας τους.

Η παραισθησιογόνος δράση της μουσκαρίνης και του ιμποτενικού οξέος στο μέσο Hindu Kush του Αφγανιστάν.

Η AM χωρίς αμφιβολία παίζει λατρευτικό ρόλο στην παραδοσιακή ιατρική στην κοιλάδα Shutul. Το ονομαζόμενο *Nan-e-saghta* «ψωμί του κόρακα» [κατά παράδοξο τρόπο εις τα αιγυπτο-αραβικά το μανιτάρι λέγεται *aysh-al-ghorab* που μεταφράζεται επίσης ψωμί του κόρακα, ονομασία που δίδεται και στην *Afdari* ιρανική διάλεκτο σε μη ταυτοποιημένο μανιτάρι.] συλλέγεται στο τέλος της άνοιξης τις υγρές χρονιές στις σχισμές των βράχων και αφήνεται να ξεραθεί στον καυτό ήλιο. Κατ' αυτόν τον τρόπο το μανιτάρι μπορεί για πάντα να διατηρηθεί αρκεί να εξασφαλιστεί η αυστηρή ξήρανση αυτού του υγροσκοπικού υλικού. Τεμαχιζόμενο σε κοκκιώδη μορφή (παλιότερα υπήρχαν και μύλοι γι' αυτήν την εργασία) το μανιτάρι AM χρησιμοποιείται από τους αυτόχθονες της κοιλάδας Shutul σαν τονωτικό. Βράζουν τους κόκκους της AM με νωπά φυτά του είδους *Impatiens tangere subsp.montana* μαζί με αλμυρό ξυνοτύρι κασίκας και κατ' αυτόν τον τρόπο παρασκευάζουν το γνωστό εκχύλισμα Shutul (*bocar*) τελικού όγκου διπλού από αυτόν των μανιταριών. Στο χωριουδάκι *Qaf-e-Changar* στις άνω εκτάσεις του Shutul οι κάλυκες μαζί με τους σπόρους του φυτού *Hyoscyamus niger* προστίθενται στο ανωτέρω εκχύλισμα και το μείγμα χρησιμοποιείται για θεραπευτικό μασάζ που επιδρά δια της διεγέρσεως του δέρματος. Παραθέτουμε αναφορές διαφόρων κατοίκων :

Farid Ahmad (περίπου 60 ετών) : "Περίπου 15 λεπτά μετά την πόση του εκχυλίσματος ένα αίσθημα νύστας και ανάγκη για ύπνο με καταλαμβάνει. Ακούω φωνές, παρ' όλο που είμαι μόνος στο δωμάτιο μου...γελώ με τις φωνές και τον εαυτόν μου".

Mustafa (περίπου 60 ετών) "Πρώτα είμαι πολύ νυσταγμένος. Μετά αισθάνομαι ωραία. Ξεχνώ λέξεις-προτάσεις... Μία φορά νόμιζα ότι ήμουν δένδρο...".

Ahmad Kargar (περίπου 65): "Το πίνω για πολλά χρόνια παρόλα αυτά μόνο μία φορά πέρασα άσχημα. Ήμουν αγχωμένος και φοβισμένος. Έτρεχα μέσα στα δάση και δεν γνώριζα πού ήμουν και ποίος ήμουν".

Malang Aziz (60-70 χρονών) : "...δεν έχουμε πολλά, αλλά έχουμε το ψωμί του κόρακα. Το λειοτριβούμε και λαμβάνουμε μία γκρι σκόνη από την οποία κάνουμε ένα βραστάρι.. Το χειμώνα, που δεν μπορούμε να αφήσουμε το σπίτι τότε το πίνουμε".

Αρκετοί κάτοικοι της περιοχής βεβαιώνουν ότι το εκχύλισμα της AM δίδεται από στόματος για θεραπεία ψυχωτικών καταστάσεων καθώς

επίσης και για την θεραπεία τοπικών κρυοπαγημάτων. Υποθέτουμε ότι αναφέρονται σε κατάθλιψη και απάθεια. Σε όλες τις περιγραφές δίδεται έμφαση για ακατάπαυστη ορμή για δραστηριότητα μαζί με αισθήματα ζάλης, δυσκολία στην όραση και τον λόγο, παραισθήσεις, εξάρσεις τρέλλας, προφητικές ενοράσεις, σεξουαλική ενέργεια και αξιοσημείωτη δύναμη. Η κόρη των δηλητηριασμένων είναι πολύ διεσταλμένη, ιδιότητα που φαίνεται και σε ένα από τα πολλά τοπικά ονόματα της AM *chashm baskon* που σημαίνει για την ακρίβεια «αυτό που ανοίγει το μάτι» πράγμα που θα μπορούσε να φαίνεται σαν υπερφυσική όραση. Ταμανιτάρια αυτά κατέχουν σημαντική θέση στις συνήθειες των κατοίκων της κοιλάδας *Shutul*. Όταν μαζεύουν μανιτάρια, τα πρώτα τρία μανιτάρια που θα βρουν τα πετούν προς τα πίσω πάνω από τον ώμο, έτσι πιστεύουν ότι κάποιος θα έχει καλή τύχη και θα βρει περισσότερα. (αυτό το συναντούμε και σε άλλα μέρη του κόσμου) Στην περιοχή υπάρχουν και άλλα μανιτάρια όπως : *Pleurotus ostreatus*, *Fomes fomentarius*, *Coprinus comatus*, *Morchella esculenta* κλπ.

Στη Ρωσία κόβεται και καταναλώνεται σε σαλαμούρα και ξύδι με σκοπό να προκαλέσει μέθη. Στη Σιβηρία όπου το μανιτάρι σπανίζει υπήρχε εμπόριο σε υψηλές τιμές λόγω αυτών των ιδιοτήτων του. Η απαγόρευση του εμπορίου από τις αρχές είχε συνέπεια την αύξηση της κατανάλωσης της βότκας.

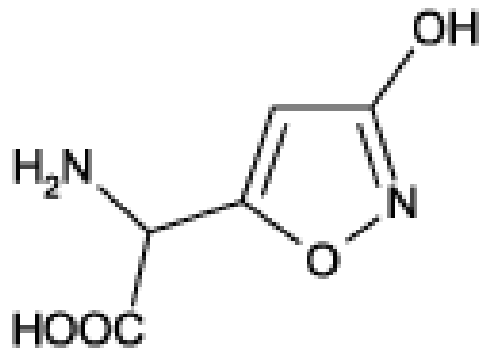
Ο R.Gordon Wasson που ασχολήθηκε και ανακάλυψε πολλούς μύθους σχετικά με τα μανιτάρια πιστεύει ότι η γερμανική ονομασία για την AM “*Fliegenpilz*” και *fly mushroom* στα αγγλικά προέρχεται από το γεγονός ότι το μυαλό ζουζουνίζει σαν τις μύγες, πράγμα που σχετίζεται με την μεθυστική κατάσταση που προκαλεί.

Ο Graves αναφέρει ότι όλα τα φαινόμενα της ελληνικής μυθολογίας καθώς και η αμβροσία σχετίζονται με την λήψη μανιταριών όπως AM και *Panaeolus papilionaceus*.

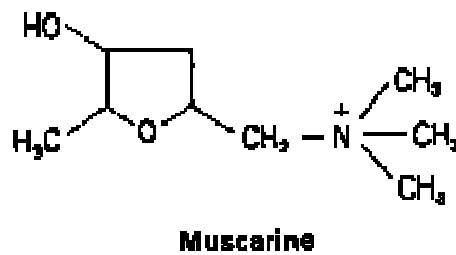
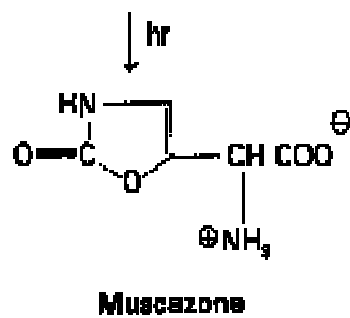
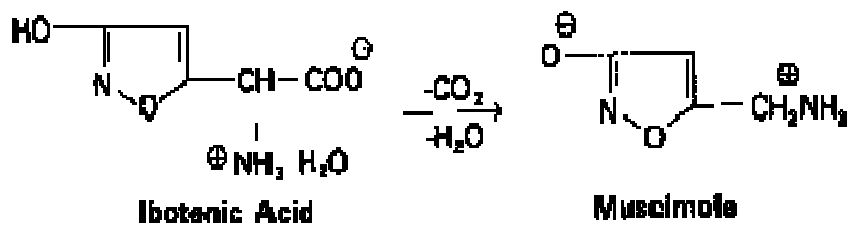
Στην κεντρική Αμερική σπάνια χρησιμοποιούσαν την AM σαν ενδοθειογενή ουσία. Προτιμούσαν τα μανιτάρια του γένους *Psilocybe*.

Χημικά συστατικά

Το 1863 δύο γερμανοί χημικοί (*Schmiedeberg & Koppe* 1869) δημοσίευσαν σε ένα βιβλίο τις ιδιότητες της μουσκαρίνης ένα τοξικό αλκαλοϊδές που απομόνωσαν από την AM. Για ένα περίπου αιώνα θεωρούσαν ότι αυτό ήταν το κύριο τοξικό συστατικό της AM. Παρ’ όλη την ξεκάθαρη διαφορά μεταξύ της δηλητηρίασης από την AM και την μουσκαρίνη. Η μουσκαρίνη προκαλεί υπερβολική σιελόρροια, δακρύρροια, και εφίδρωση και δεν είναι ψυχοδραστική. Επίσης η συγκέντρωση της μουσκαρίνης στα ευρωπαϊκά δείγματα της AM βρέθηκε σχετικά χαμηλή μόνο 0,0003%, σε καμιά περίπτωση αρκετή που να δικαιολογείται η

ΙΒΟΤΕΝΙΚΟ ΟΞΥ

The main active and toxic ingredients in the Amanita muscaria include muscarine, muscimole (derived from ibotenic acid), bufotenine and others.

αξιοπρόσεκτη δράση. Στη συνέχεια δημιουργήθηκε ακόμα περισσότερη σύγχυση όπου προτάθηκαν διάφορες ουσίες οι οποίες όπως απεδείχθη ήταν λανθασμένες.

Τέλος το 1964 ανακαλύφθηκαν οι πραγματικά ενδοθειογενείς ουσίες σχεδόν ταυτόχρονα από τρία εργαστήρια στην Ιαπωνία (Takemoto & συνεργάτες), στην Αγγλία (Bowden & Drysdale) και την Ελβετία (Catalfomo, Eugster & Muller) τα συστατικά απομονώθηκαν με ειδικά τεστ. Το 1967 έγινε διεθνής συμφωνία ως προς την ονοματολογία. Τα συστατικά ονομάστηκαν ιβοτενικό οξύ και μουσκιμόλη.

Το ιβοτενικό οξύ είναι :α- αμινο3-υδρόξυ-5-ισοξαζολ-όξυκό οξύ(MB 158,11 ST 151°C, LD50 mice 15mg/kg i.v.,38mg/kg oral, rats 42mg/kg i.v. 129mg/kg oral). Είναι υγροσκοπική ουσία λευκού χρώματος διαλυτό στο νερό και την μεθανόλη

Η μουσκιμόλη είναι το αποκαρβοξυλιωμένο παράγωγο του ιβοτενικού οξέος, πρόκειται για την 3-υδρόξυ-5-αμινομεθύλ1 ισοξαζόλη (MB 114,10, ST 175° C, LD 50 mice: 3.8mg/kg s.c., 2,5mg/kg i.p. Rats 4,5mg/kg i.v., 45mg/kg per os).

Ο ισοξαζολικός κύκλος είναι (5 άτομα άνθρακα με γειτονικά άτομα οξυγόνου και αζώτου) είναι σπάνιος στην φύση. Ένα προϊόν ανακατάταξης του ιβοτενικού οξέος είναι η μουσκαζόνη αυτή είναι προϊόν αβέβαιο ως προς την ψυχοδραστικότητα του και ίσως προκύπτει τεχνητά κατά την απομόνωση. Υπάρχουν και άλλα συστατικά σε μικρές ποσότητες άγνωστου δράσης. Το ιβοτενικό οξύ και η μουσκιμόλη έχει βρεθεί και σε αλλά μανιτάρια :*Amanita pantherina*, *A.strobiliformis*, *A. Cothunnata*, *A. Gemmata*.

Δράση του ιβοτενικού οξέος και της μουσκιμόλης.

Το ιβοτενικό οξύ προκαλεί στον άνθρωπο ενδοθειογενή αποτελέσματα σε δόσεις 50-100mg . Αντίστοιχο αποτέλεσμα παράγεται 10-15mg μουσκιμόλης. Μετά από την κατάποση η έναρξη της μέθης είναι σχετικά αργή και πρέπει να περάσουν 2-3 ώρες πριν την πλήρη ανάπτυξη της δράσης. Αυτή η καθυστέρηση έχει παρατηρηθεί και στην *Amanita pantherina* . Τα αποτελέσματα διαρκούν 6 έως 8 ώρες ανάλογα με την δόση και χαρακτηρίζονται από οπτικές διαστρεβλώσεις, απώλεια της ισορροπίας, ελαφρές συσπάσεις των μυών όχι σπασμούς και διαταραγμένη ακουστική και οπτική αντίληψη.

Φαίνεται ότι η μουσκιμόλη είναι το ψυχοδραστικό συστατικό και ότι μετά την κατάποση ένα μέρος του ιβοτενικού οξέος αποκαρβοξυλιώνεται προς μουσκιμόλη. Ένα ουσιαστικό μέρος του ιβοτενικού οξέος απεκκρίνεται στα ούρα μαζί με μικρές ποσότητες μουσκιμόλης. Ο μηχανισμός εξηγεί το γιατί στην Σιβηρία πίνουν τα ούρα του πρώτου στην ιεροτελεστία στην συνέχεια του δεύτερου κλπ έτσι ώστε 100mg ιβοτενικού οξέος να αντιστοιχούν σε τέσσερις ή πέντε δόσεις 10-15 mg μουσκιμόλης. Έτσι εξηγείται αυτό που αναφέρει ο Steller 1774 ότι μία δόση μανιταριών μπορεί να ανακυκλωθεί με 4-5 άτομα.

Δοσολογία από του στόματος για την ξηρή δρόγη:

Ελαφρά 1-5g ένα μέτριο καπέλο.

Συνήθης 5-10g ένα έως τρία καπελά.
Δυνατή 10-30g δύο έως έξι καπελά.
Έναρξη της δράσης 30-120 λεπτά
Μέγιστο 1-2 ώρες.
Διάρκεια 5-10 ώρες Υψηλότερες δόσεις διαρκούν περισσότερο.

Αντίδοτα

Η ατροπίνη είναι αντίδοτο της μουσκαρίνης όχι του ιβοτενικού οξέος που έχει παρόμοια με αυτή της ατροπίνης δράση. Έτσι στην δηλητηρίαση με *Amanita muscaria* δεν χορηγούμε κατ' αρχήν ατροπίνη. Ακολουθείται συμπτωματική αγωγή.

Ομοιοπαθητική της AM

Θεωρούμε ότι ο όρος δοκιμασία-απόδειξη (proving), ο νόμος των ομοίων και των απειροελάχιστων δόσεων είναι γνωστοί και έχουν κατανοηθεί, έτσι θα προχωρήσουμε κατ' ευθείαν στην ομοιοπαθητική φαρμακολογία και ιστορία του φαρμάκου.

Για πρώτη φορά γίνεται δοκιμασία-απόδειξη (Proving) από τους Schreter & E.Staph και δημοσιεύθηκε το 1828. Η απόδειξη Hahnemann και των μαθητών του φιλά πρώτη φορά δημοσιεύθηκε στα "Archives" το 1830. Το 1831 η καλύτερη δοκιμασία απ' όλες αυτή του Apelt δημοσιεύθηκε σε σχέση με δοκιμασίες στον ασθενή και κάποια ιαθέντα συμπτώματα. Το 1835 ο Hahnemann συμπεριλαμβάνει το φάρμακο εις την δεύτερη έκδοση του βιβλίου του Χρόνιες Ασθένειες σαν ένα από τα αντιψωρικά φάρμακα περιλαμβάνοντας 715 συμπτώματα. Το 1869 ο Zlatarowich δημοσίευσε τα περίφημα provings της Βιενέζικης Ομοιοπαθητικής Εταιρείας που είχαν εν τω μεταξύ γίνει με μεγάλο ενθουσιασμό και κουράγιο όπου τελικά σχεδόν κάθε ένα από τα παλαιότερα συγκεντρωθέντα συμπτώματα επιβεβαιώθηκε. Μπορούμε να πούμε ότι το *Agaricus musc.* Είναι από τα φάρμακα που έχουν υπέρ το δέον αποδειχθεί όπως η *Thuja* και το *Lycorodium*.

Σήμερα στην εγκυκλοπαίδεια *Encyclopedia of Pure materia Medica* του Allen περιγράφονται περίπου 2500 συμπτώματα.

Θα παραθέσουμε μερικά από τα συμπτώματα όπως εμφανίζονται στην *Materia medica* διαφόρων συγγραφέων. Μια πρώτη μελέτη και μόνο είναι αρκετή για να αναγνωρίσει κανείς τα συμπτώματα που είδαμε ανωτέρω στις παραγράφους της εθνοφαρμακολογίας και των δηλητηριάσεων.

Γενικά από τον Clarke:

Ευρίσκουμε την σφαίρα δράσης του AM στον αλκοολισμό, σε όλες τις καταστάσεις παραληρήματος, στην μανία και την ηλιθιότητα. Η ιδιορρυθμία του παραληρήματος να φτιάχνει στίχους να προφητεύει, ασυνάρτητα ομιλία, μανία να φιλά τους συντρόφους του.

Αναγνωρίζουμε τα συμπτώματα της γενικής παράλυσης, εξάρσεις με στοιχεία μεγαλείου, δύναμη, ιλαρότητα, διέγερση που ακολουθείται από κατάθλιψη, σύγχυση και ηλιθιότητα.

Σωματικά συμπτώματα είναι ο ίλιγγος και η συνεχή τάση να πέσει προς τα πίσω. Απτόμενες νευρικές συσπάσεις γύρω από τα μάτια το πρόσωπο που είναι πρησμένο παραμορφωμένο ερυθρό χωρίς να είναι θερμό. Αναφέρεται υπερβολική όρεξη, χάφτει το φαγητό, σεξουαλική υπερδιέγερση χωρίς στύση.

Σ' όλο το σώμα υπάρχουν σπασμωδικές συσπάσεις ακολουθούμενες από τρόμο, χαλάρωση και εξάντληση. Οι τυφοειδείς καταστάσεις και η επιληψία συχνά χρειάζονται αυτό το φάρμακο. Κίνηση της κεφαλής από την μία μεριά στην άλλη ή στριφογύρισμα της κεφαλής (εγκεφαλικός πυρετός).

Παλμώδης πονοκέφαλος, με αίσθημα δυσκαμψίας των μυών του προσώπου, αμβλύς πονοκέφαλος μέχρι την βάση της μύτης, πόνος σαν να πιέζει ένα νύχι στην δεξιά πλευρά της κεφαλής.

Τινάγματα και απότομες συσπάσεις των μυών (χορεία) ιδιαίτερα στα μάτια (βλεφαρόσπασμος, σπασμωδικό τικ)

Πόνοι σαν να τρυπούν παγωμένες βελόνες.

Επειδή ανήκει σε χαμηλή βοτανική κατάταξη(;) έχουμε δυσοσμία της αναπνοής των ρεψιμάτων και των κοπράνων. Ο ιδρώτας μπορεί να είναι λιπαρός αλλά όχι όμως δύσοσμος. Φάρμακο κατάλληλο για το σπλήνα όπου προκαλεί σουβλιές.

Τα συμπτώματα του AM μπορεί να εμφανίζονται την ίδια στιγμή σε αντίθετες πλευρές του σώματος αλλά διαγωνίως (πχ. δεξί χέρι αριστερό πόδι.)

Αναφέρεται ότι τα μανιτάρια πρέπει να τα αποφεύγουν άτομα υπερβολικά ευαίσθητα στο κρύο και την υγρασία. Συναντούμε στο ρονίng αυτήν την ευαισθησία. Τα συμπτώματα επιδεινώνονται από το κρύο νερό και αέρα.

Στο δέρμα αίσθημα σαν από κρουοπαγήματα και χιονίστρες (βλέπε ανωτέρω στην παράγραφο για το Hindu Kush την αντίστοιχη χρήση.)

Άλλη γενική επιδείνωση είναι κατά το βάδισμα και από τις ακτίνες του ηλίου (ηλίαση).

Από την Materia Medica του Kent: Ο Kent δίνει ιδιαίτερο βάρος στις μυϊκές συσπάσεις, τον κνησμό και αίσθημα σαν να τρυπούν κρύες βελόνες, σαν από κρουοπαγήματα καθώς και στη επιδείνωση των συμπτωμάτων μετά από συνουσία.

Στην συνέχεια ασχολείται με ψυχοδιανοητικά συμπτώματα και τονίζει τα συμπτώματα που προέρχονται από πνευματική υπερκόπωση καθώς και τα σχετιζόμενα με καθυστερημένοι ανάπτυξη του εγκεφάλου και γενικότερα του παιδιού όπου εδώ συνδυάζεται το « καθυστερεί να μιλήσει (Natr mur)» μαζί με το «καθυστερεί να βαδίσει (Calc carb)» και αναφέρει πολλά συμπτώματα που συναντήσαμε κατά τη διάρκεια της μελέτης των δηλητηριάσεων όπως παραλήρημα, προφητεύει, κάνει στίχους και την μειωμένη λειτουργία των αισθήσεων.

Δυσκολία στον συντονισμό των κινήσεων, τον ίλιγγο τον πονοκέφαλο και το αίσθημα από κάτι μυτερό και παγωμένα στο κεφάλι και σε άλλα μέρη του σώματος.

Κατόπιν ο Kent επιμένει στις χαρακτηριστικές κινήσεις των ματιών σαν το εκκρεμές και την αδυναμία στην όραση (μυγάκια κλπ.)

Τον κνησμό, την ερυθρότητα και το κάψιμο στα αυτιά σαν από κρουοπαγήματα, τις χρόνιες καταρροές και αιμορραγίες από την μύτη και το χαρακτηριστικό κόκκινο ή μπλέ χρώμα στην άκρη της μύτης.

Θεωρεί ότι ταιριάζει σε άτομα που λειτουργούν καλύτερα διανοητικά το βράδυ παρά το πρωί και ότι είναι αντίδοτο στα αλκοολούχα ποτά.

Χρήση του φαρμάκου στην επιληψία και παραλληλισμός με Nux vomica.

Στη συνέχεια τα συμπτώματα του γαστρεντερικού με τους τυμπανισμούς την διάρροια και τους κολικούς πόνους με λεπτομέρειες πριν, κατά και μετά την αφόδευση.

Στο ουροποιητικό:τα ούρα είναι κρύα , κατά σταγόνες, αργά και με δυσκολία.

Σχετικά με τα γεννητικά όργανα στον άνδρα παρατηρείται επιδείνωση μετά τη συνουσία, σε χρόνιες καταστάσεις γονόρροιας και εκκρίσεις απ' την ουρήθρα με αίσθημα κνησμού.

Στις γυναίκες για αίσθημα βάρους, σε νευρικές γυναίκες σαν τα όργανα να θέλουν να βγουν προς τα έξω, λευκόρροια.

Σημαντικό φάρμακο για προβλήματα στο στήθος, καταρροϊκές καταστάσεις, σπασμωδικό βήχα σε άτομα με φυματινική διάθεση. Ο Hering επιβεβαιώνει την δράση του AM σε σχέση με την φυματινική προδιάθεση.

Πολλά συμπτώματα σχετικά με την πλάτη και τα άκρα που πέραν από τις κρυάδες, τα τινάγματα, το αίσθημα βάρους και παράλυσης συνδυάζουν τα δερματολογικά αισθήματα κνησμού, κάψιμο κλπ.

Γ. Από την Materia Medica viva του Γ. Βυθούλκα πέραν των προηγούμενων σημειώσεων και τονισμό της σημασίας των συμπτωμάτων, μεταξύ άλλων δίδεται έμφαση στα κάτωθι:

Κατά τον Γ. Βυθούλκα η ψυχοπαθολογία του AM εκδηλώνει μία ιδιαίτερη εξάρτηση του ατόμου προς άλλα ισχυρότερα από αυτόν άτομα και εμφανίζεται σε ασθενείς με χαμηλή αυτοπεποίθηση και όχι τόσο δυνατή θέληση. Αυτό δηλώνεται μεταξύ άλλων και στο πρόσωπο με χαρακτηριστικές συσπάσεις. Αλλά και γενικότερα τα θέματα που τον απασχολούν σχετίζονται με την θλιβερή πλευρά της ζωής, το θάνατο και τις ασθένειες για τις οποίες αναπτύσσει έντονη φοβία, ιδιαίτερα δε για τον καρκίνο. Γίνεται γκρινιάρης και εγωκεντρικός. Παρόλα αυτά μπορεί να ασχολείται και με τις ασθένειες των άλλων και των βαριά ασθενούντων, με σύγχρονη ενασχόληση με πράγματα που έχουν σχέση με το θάνατο.

Σε αντίθεση με αυτό έχει την τάση και επιζητά «εξωσωματικές εμπειρίες» παρ' όλο τον φόβο του θανάτου. Από την άλλη μεριά υπάρχουν περίοδοι της ζωής του με ακραία ευφορία και χαρά και μεγάλη φλυαρία, ιλαρότητα, παραλήρημα και παραισθήσεις που μπορεί να εμφανιστούν και σε καταστάσεις πυρετού.

Στην συνέχεια υπάρχει αναφορά στην κατάσταση του παιδιού που χρειάζεται αυτό το φάρμακο με έμφαση στην αργή ανάπτυξη του παιδιού, την αδυναμία , την ασθενή μνήμη, και την εξάρτηση από τους γονείς ως και την τάση για χορεία και σπασμούς όταν προσβληθούν και βρεθούν σε ανασφαλή θέση. Σε καταστάσεις μηνιγγίτιδας που στριφογυρίζουν το κεφάλι και δαγκώνουν τον εαυτόν τους . Σε παιδιά με υπερκινητικότητα παρατηρείται αδεξιότητα και μικρή δυνατότητα συγκέντρωσης.

Ακολουθεί περιγραφή των κυριότερων συμπτωμάτων ανά όργανο και λειτουργία.

Αξίζει να παραπέμψουμε τους αναγνώστες σε δημοσίευση του Γ. Βυθούλκα σχετικό με:

Περιστατικό ανεγκεφαλίας νοητικής και σωματικής καθυστέρησης και ανάπτυξης παιδιού που έλαβε το φάρμακο AM και την θεαματική βελτίωση του.

Agaricus phalloides- Amanita phalloides.

Περιγραφή: Σε νεαρά ηλικία μοιάζει με αβγό. Στην πλήρη ανάπτυξη Έχει καπέλο διαμέτρου 15εκατοστών που παραμένει πάντοτε κυρτό χρώματος ανοικτό ή βαθύ πράσινο. Στην επιδερμίδα υπάρχουν σκούρα ακτινωτά ινίδια. Φυλλαράκια άσπρα ,πόδι κυλινδρικό 5-12cm χοντρότερο στην βάση και λεπτότερο στην κορυφή, δακτυλίδι λευκό, βόλβα μόνιμη, λευκή, σάρκα άσπρη, σπόρια μεγάλα ελλειπτικά αμυλώδη.

Δηλητηρίαση: Πρόκειται για μια πάρα πολύ σοβαρή δηλητηρίαση, όπου 50% των περιπτώσεων καταλήγουν σε θάνατο. Είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη, διότι τα συμπτώματα καθυστερούν να εμφανιστούν 6-24 ώρες από τη λήψη και έτσι οι τοξίνες έχουν πλήρως απορροφηθεί από τον οργανισμό. Οι τοξικές ουσίες είναι πεπτίδια και βρίσκονται κυρίως στον πύλο. Οι αματοξίνες, οι φαλλοτοξίνες και βιροτοξίνες ευρίσκονται και σε άλλα είδη του γένους αμανίτα . Οι φαλλολυσίνες είναι μια νέα ομάδα τοξινών.

Οι Αματοξίνες είναι 9: α-αμανιτίνη, β-αμανιτίνη, γ-αμανιτίνη, ε-αμανιτίνη, αμανίνη, αμανιναμίνη (A.virosa), αμανουλλίνη, αμανουλικό οξύ, προαμανουλλίνη.

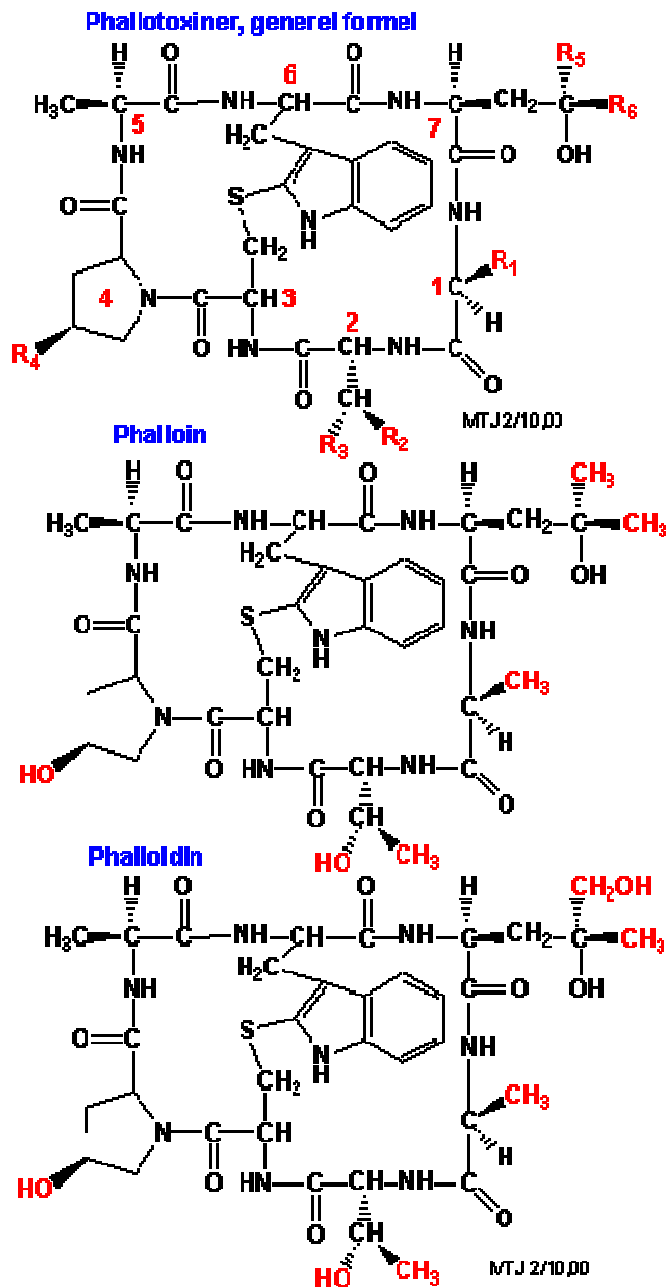
Οι αματοξίνες είναι αυτές που προκαλούν το θάνατο στον άνθρωπο. Είναι δικυκλικά οκταπεπτίδια που προσλαμβάνονται από το ήπαρ που εκεί αρχίζουν να προκαλούν την ζημιά. Από εκεί περνούν στην χολή στην κυκλοφορία του αίματος και ξανά στο ήπαρ όπου και η καταστροφή επαναλαμβάνεται. Στο ήπαρ οι αματοξίνες αδρανοποιούν την δράση της RNA- πολυμεράσης το ήπαρ καταστρέφεται σιγά σιγά, διαλύεται και δεν υπάρχει ελπίδα ανάταξης.

Οι φαλλοϊδίνες : φαλλοϊνη, φαλλοϊδίνη, φαλλισίνη, προφαλλοϊνη, φαλλασίνη, φαλλισακίνη προέρχονται από τον ίδιο σκελετό πολυτεπετιδίων. Υπάρχουν δύο κατηγορίες οι ουδέτερες και όξινες. Οι ουδέτερες περιέχουν D-threonine ενώ οι όξινες περιέχουν β-succinic acid. Οι φαλλοτοξίνες χαλούν την ισορροπία μεταξύ της D- ακτίνης και F-ακτίνης , μετατρέπεται όλη σε F-ακρινή, χαλά η μεμβράνη των κυττάρων., πτώση του καλίου και των ενζύμων και καταστροφή του ήπατος.

Οι βιροτοξίνες είναι μονοκυκλικές και έχουν την ίδια δράση με τις φαλλοτοξίνες.

Οι φαλλοσίνες έχουν αιμολυτική δράση αλλά καταστρέφονται με την θερμότητα του ψησίματος.

Τα συμπτώματα έχουν ως εξής:

Πρώτο στάδιο: 6-12 ώρες μετά την λήψη. όπου οι τοξίνες καταστρέφουν τα νεφρά και το ήπαρ χωρίς το άτομο να αισθάνεται τίποτα.

Δεύτερο στάδιο: είναι μία περίοδος που χαρακτηρίζεται από βίαιους εμετούς, διάρροια με αίμα και σοβαρές κράμπες στη κοιλιά.

Τρίτο στάδιο περίοδος 24ωρών κατά την οποία το άτομο φαίνεται να βελτιώνεται και συχνά φεύγει από το νοσοκομείο.

Τέταρτο στάδιο: υποτροπή κατά την διάρκεια της οποίας έχουμε νεφρική και ηπατική ανεπάρκεια. Μπορεί να υπάρχουν περισσότερες από μία υποτροπές. Όταν λοιπόν υπάρχει υποψία για κατανάλωση αυτού του μανιταριού μη περιμένετε να εμφανιστούν τα συμπτώματα. Δεν υπάρχει αντίδοτο στην δηλητηρίαση πρέπει το ταχύτερο να πάει στο νοσοκομείο όπου θα αφαιρεθούν οι τοξίνες πριν απορροφηθούν. Η θεραπεία είναι υποστηρικτική και συμπτωματική με πενικιλίνη, kutkin, σιλιβίνη σιλιμαρίνη μαζί με ενεργό άνθρακα.

Τα συμπτώματα που παρατηρούνται κατά την δηλητηρίαση δίνουν την πλήρη εικόνα της ασιατικής χολέρας. Υπάρχει ακραία κατάρρευση και κρυάδες, ο ιδρώτας είναι κρύος ιπποκρατική όψη, η γλώσσα κρύα και μεγάλη δίψα. Πολύ συχνόι χολερικοί εμετοί . Ασταμάτητοι πόνοι στο στομάχι. Σκληρό, τυμπανισμένο επιγάστριο, καταστολή των ούρων, βραχνάδα. Συχνές λευκές υδαρείς κενώσεις, αιμορραγικές διάρροιες. Τα άκρα είναι ψυχρά, σφυγμός ασθενής, με αρρυθμίες. Άκρα κρύα με κράμπες. Σπασμοί, ανησυχία, απάθεια, συνήθως όμως η συνείδηση παραμένει μέχρι το τέλος. Τα περισσότερα συμπτώματα αναφέρονται στο πεπτικό.

Είναι πολύ σπάνια χορηγούμενο φάρμακο σε χολέρα, χορεία, κράμπες, διάρροια κλπ.

Agaricus emeticus

Η δηλητηρίαση προκαλεί γαστρεντερικές διαταραχές.

Τα ομοιοπαθητικά συμπτώματα μοιάζουν με αυτά των άλλων αγαρικών. Όμως εδώ έχουμε το χαρακτηριστικό ενώ το κρύο νερό επιδεινώνει τα συμπτώματα του AM στην προκείμενη περίπτωση τα συμπτώματα ανακουφίζονται μια για πάντα.

Σπανιότατα χορηγούμενο φάρμακο με μικρή απόδειξη.

Boletus laricis, Boletus satanas, Boletus luridus

Boletus satanas

Γαστρεντερικές διαταραχές. Σπανιότατα χορηγούμενα φάρμακα με μικρή απόδειξη.

Bovista –Lycoperdon bovista

Πρόκειται για ένα μανιτάρι που είναι σαν αυγό και όταν ενηλικιωθεί γεμίζει εσωτερικά με σπόρια σκουρόχρωμα που όταν σπάσει ο φλοιός διασκορπίζονται με ένα ελαφρό ήχο. Αντιστοιχώντας στην θεωρία της

signature χαρακτηριστικά είναι τα συμπτώματα: αίσθηση ότι κάποιο όργανο είναι φουσκωμένο, κοιλιακά φουσκώματα, και ηχηρά αέρια. Η *bovista* έχει θεραπεύσει περιπτώσεις κύστης της ωοθήκης. Αδεξιότητα, κάνει λάθη στη χρήση των λέξεων όταν γράφει και διαβάζει. Αιμορραγική διάθεση, μητρορραγία, προβλήματα περιόδου. Τα συμπτώματα των κολικών μοιάζουν με αυτά του *Colocynthis* αλλά εδώ βελτιώνονται με το φαγητό. Διάφορα δερματικά προβλήματα λειχήνες. κνησμό στο κόκκυγα. Λέει τα πάντα για τον εαυτόν της και τους άλλους, φλυαρία, με αγαθότητα.

Σπάνιο φάρμακο

Συμπεράσματα

Έχοντας από τη μία πλευρά το μεγάλο όγκο πληροφοριών από τις δηλητηριάσεις και από την άλλη μεριά τα *provings* και την *Materia medica*, πολλές φορές παρατηρήσαμε με ενδιαφέρον την μεγάλη ομοιότητα, θα λέγαμε την ταυτότητα της δράσης, όπως αυτή παρουσιάζεται στην εθνοφαρμακολογική την ενδοθειογενή χρήση και την ομοιοπαθητική.

Στην *Bovista* θα παρατηρήσουμε την εφαρμογή της θεωρίας της *signatura*.

Ερευνώντας το θέμα διαπιστώσαμε ομοιότητες μεταξύ των εμπειριών και με άλλα μανιτάρια και φυτά στις σαμανικές φυλές με ενδοθειογενή φυτά. (Ψιλοκουβίνη, μεσκαλίνη, ιβοτενικό οξύ κλπ.)

Η τελετουργική χρήση όπως αναφέρεται από τους ερευνητές συνήθως εμπλέκει έναν έμπειρο θεραπευτή εις την ενδοθειογενή χρήση. Η θεραπεία μπορεί να είναι σε ένα πνευματικό ή φυσικό σωματικό επίπεδο, παρ' όλο που ο διαχωρισμός δεν είναι σαφής. Η είσοδος σε κρυμμένη γνώση αποκαλύπτεται με μορφή μαντείας ή οράματος. Υπάρχει αίσθημα εισόδου σε άλλο κόσμο που συχνά αναφέρεται σαν πνευματικός κόσμος, κάτω κόσμος, άνω κόσμος.

Η συμβιωτική σχέση που αναπτύχθηκε μεταξύ των φυτών, των μανιταριών και του ανθρώπου μπορεί να έχει οδηγήσει στην εμφάνιση της συνείδησης, της γλώσσας και της θρησκείας (Mc Kenna 1992). Αν έχουν έτσι τα πράγματα, τα ενδοθειογενή φυτά μπορεί να φτιάξουν τον κρίκο που λείπει μεταξύ της λειτουργίας του ανθρωπίνου πνεύματος και της θέσης μας στην φύση.

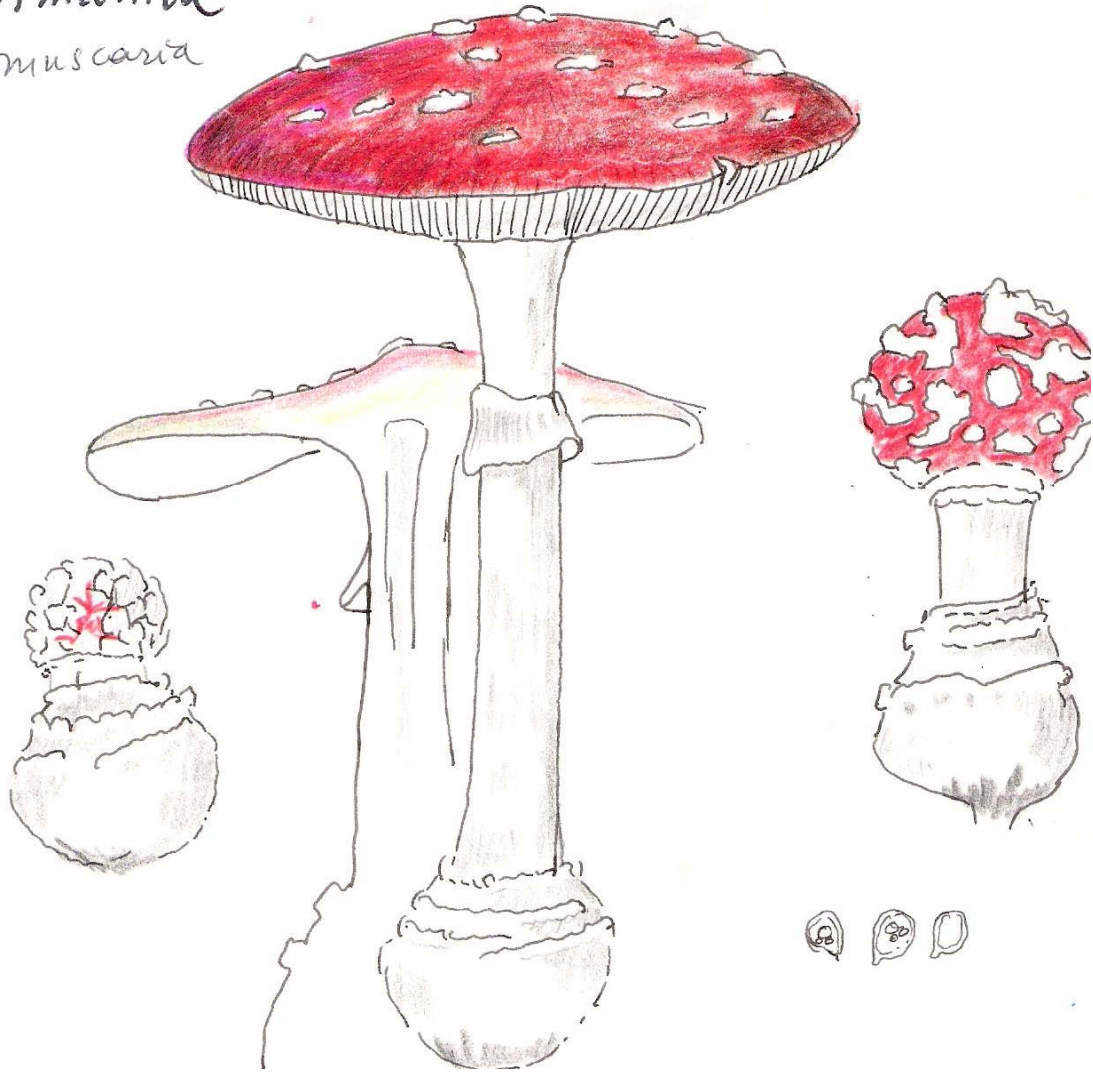
Η εθνοφαρμακολογία εμφανίζεται ως η κατεξοχήν προσέγγιση σε ένα τόσο ενδιαφέρον θέμα.

Βιβλιογραφία

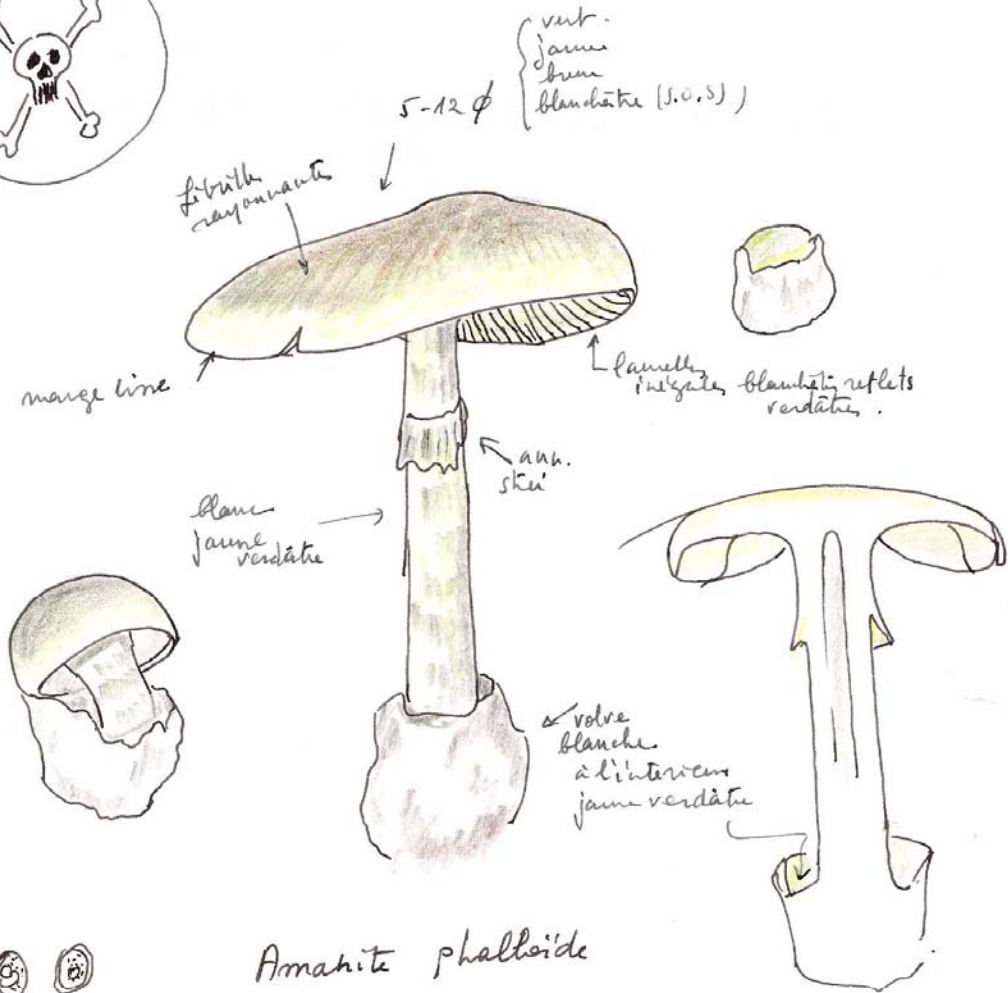
1. Chronic Diseases.S.Hahnemann
2. Dictionary of Pure Materia Medica.J.H.Clarke
3. Lectures on Hom.Materia medica. Kent.
4. Materia medica viva.G.Vithoylkaw
5. Hallucinogen muscarine &ibotenic acid in the Middle Hindu Kush.S.G.Mochtar & H.Geerken
6. Chemistry of entheogenic drugs J.Ott.
7. <http://www.biosite.dk/leksikon/amatoxiner.htm>.
8. Τα μανιτάρια του βουνού και του κάμπου & Λαϊκές ονομασίες..Δ.Κελεμελίδης.

Amanita muscaria

Ammanites.

Amanita phalloïde

AMANITA PHALLOIDES

Mortel

odeur : rose fanée
 spores elliptiques
 subglobuleuses
amyloïdes

Boletus

Sabana

LURIDUS.

erythropus .